

ДИНАМІКА, СКЛАД, ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ МАНЬКІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Точні дані про кількість і склад населення отримують із переписів населення, які на території нашої держави, а відповідно, області та району, проводилися із часів Київської Русі. Регулярні переписи населення проводилися також і у Російській імперії, куди входила територія нинішньої Черкаської області. У Радянському Союзі перші переписи міського населення проводилися у 1920 і 1923 роках, а перший повторний комплексний перепис населення відбувся 17.12.1926 р. У подальшому вони проводилися в 1937, 1939, 1959, 1970, 1979, 1989 роках [1].

Маньківський район є адміністративною одиницею Черкаської області, для населення якого характерні низькі показники народжуваності, зростання смертності, і, відповідно, від'ємного природнього приросту. Тобто населення зменшується, як і загалом по Україні [1].

Значне зниження показників народжуваності і зростання смертності населення викликане різними чинниками, зокрема погіршенням екологічної ситуації, епідеміями, зниженням соціальних показників. Збільшення смертності серед чоловіків спостерігається у віці після 40 років, а серед жінок у віці понад 50 років. Основні причини смертності – хвороби серцево-судинної, нервової системи тощо. Зростає також дитяча смертність, особливо у віці до 1 року [1].

За оцінкою, станом на 01.01.2016 р. у Маньківському районі, кількість жителів складала 27676 осіб. З них у міських поселеннях (смт. Маньківка, Буки) проживало 9612 осіб, у сільській місцевості – 18064 особи, порівняно з показниками на 01.01.2015 р., кількість жителів району зменшилась на 218 осіб.

У 2015 р. народилось 257 дітей, що на 30 менше ніж у 2014 р., зокрема в міських поселеннях народилось 103 дитини, в сільській місцевості – 154, і рівень народжуваності по району в розрахунку на 1000 осіб наявного населення становив відповідно 9,2 (проти 10,3 у 2014 р.). За 2015 р. у Маньківському районі померло 506 осіб, що на 56 осіб менше ніж у 2014 р., зокрема в міських поселеннях померло 133 особи, в сільській місцевості – 373. Також, за 2015 р. зареєстровано 195 шлюбів, на 30 більше ніж за відповідний період 2014 р. За січень-липень 2015р. зареєстровано 6 розлучень, що на 4 менше ніж у 2014 р. [2].

Середня тривалість життя населення також знижується. На сьогодні середній вік жінок складає 68 р., що на 9–11 років більше ніж у чоловіків [2]. У середньому і старшому віці жіноче населення різко переважає над чоловічим, і причиною тому вища смертність і менша тривалість життя

серед чоловіків. Крім того, все ще відчуваються наслідки голодомору і Другої світової війни. Серед загиблих у роки війни переважали чоловіки, тому серед народжених до 1927 р. жінок у 2–3 рази більше, але людей цього віку залишилось дуже мало[1].

На сьогодні у віковій структурі населення Маньківського району згідно чинного законодавства виділяють три групи: 1) діти і підлітки – до 16 років; 2) працездатне населення, жінки 16–57,5 р., чоловіки 16–60 р.; 3) люди старшого віку [4]. Найбільшою є група працездатного населення – 56 %, але його частка поступово знижується. Працездатне населення переважно зосереджене у селищах міського типу, що пов'язане з міграцією у пошуках роботи, а у селах зростає частка людей пенсійного віку. Співвідношення між дітьми і людьми старшого віку майже однакове, але, у зв'язку із зниженням народжуваності, населення району «старіє». Дітей і підлітків стає менше, а людей похилого віку – більше. Крім того, на процес «старіння» впливає відтік населення в інші регіони України та за її межі. Процес старіння призводить до збільшення кількості утриманців, відповідно зростає податкове навантаження на людей працездатного віку [1].

Національний склад населення Маньківського району дуже однорідний з переважанням українців (близько 90 %). У зв'язку із соціально-історичними та економічними умовами розвитку, національний склад міського населення більш різноманітніший, питома вага українців дещо менша ніж в селах і становить 83 %.

Другою за кількістю населення національною групою в Маньківському районі є росіяни (5,4 % від кількості всього населення району). Останнім часом питома вага корінної національності дещо зменшується, що пов'язано із значним спадом природного приросту населення. Національний склад населення району за останні 50-60 років істотно змінився лише серед національних меншин (росіян, білорусів, євреїв, молдаван, поляків). Останнім часом спостерігається тенденція переміщення на територію Маньківського району вихідців із далекого зарубіжжя – в'єтнамців, корейців, арабів, а також репатріантів, що в майбутньому може вплинути на національний склад населення району та природний приріст.

Зайнятість працездатного населення становить у виробничій сфері 72 % і близько 28 % – у невиробничій. В окремих галузях господарчого комплексу Маньківського району (промисловість, сільське і лісове господарство) переважає чоловіча праця, а у освітній та медичній галузях, у сфері обслуговування – жіноча. На сьогодні дуже актуальною є необхідність постійного підвищення якості робочої сили. Високий освітній та загальнокультурний рівень, глибока професійна підготовка, творче ставлення до виконання посадових обов'язків, свідомо дисципліна стає

необхідною умовою високопродуктивної праці. Зростає кількість працюючих з вищою і середньою освітою (до 90 % зайнятих серед робітників), причому рівень освіти жінок досяг рівня освіти чоловіків. На рівень праце-ресурсного потенціалу також впливає статевовікова структура населення.

Отже, демографічні процеси в Маньківському районі Черкаської області мають, як позитивний так і негативний характер. До процесів з відносно позитивним характером можна віднести – зменшення кількості померлих осіб, підвищення кількості укладених і зменшення кількості розірваних шлюбів, а також підвищення рівня сумарного коефіцієнту народжуваності на сім'ю, рівень освіченості. До процесів з негативним характером можна віднести зменшення чисельності населення, збільшення міграції корінного населення за межі області, і збільшення кількості іноземців [4].

Список використаних джерел:

1. Географія Черкаської області : [У 2 кн.] – К. : Наук. світ, 2000. Кн. 2. – 32 с.
2. Демографічна ситуація у Маньківському районі за січень-грудень 2015 року [Електронний ресурс] // Маньківська райдержадміністрація офіційний сайт. – Режим доступу : <http://mankrda.gov.ua/viddil-statistikiinformue/presvipusk/demografichna-situaciya-u-mankivskomu-raioni-za-sichengruden-2015-roku/>
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] // Статистика України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Короткі підсумки соціально-економічного становища Черкаської області. Кононенко Л. О.[Електронний ресурс] // Прес-випуск. – Режим доступу: http://www.ck.ukrstat.gov.ua/source/arch/2016/pr_kоротki_pidsumki_1512.pdf/
5. Черкащина. Універсальна енциклопедія. Документально-публіцистичне наукове фотоілюстративне історичне видання / Автор-упорядник Віктор Жадько. – К. : ВПК «Експрес-Поліграф», 2010. – 1104 с.; іл.